

В. М. Босак, д-р с.-г. навук, прафесар (БДТУ, г. Мінск);
Т. У. Сачыўка, дац., канд. с.-г. навук, (БДСГА, г. Горкі)

ЗАБЯСПЯЧЭННЕ РАДЫЯЦЫЙНАЙ БЯСПЕКІ Ў АГРАПРАМЫСЛОВЫМ КОМПЛЕКСЕ

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС існуе праблема зніжэння ўнутранага апраменьвання праз ужыванне забруджаных радыёнуклідамі прадуктаў харчавання расліннага і жывёльнага паходжання.

Першапачатковай крыніцай атрымання сыравіны для вытворчасці прадуктаў харчавання і кармоў для жывёлы з'яўляецца глеба.

Шляхі паступлення радыёнуклідаў у арганізм чалавека можна ўявіць у выглядзе агульных схем (біялагічных ланцужкоў):

- 1) глеба → расліны → чалавек;
- 2) глеба → расліны → жывёлы → чалавек.

У звязе «глеба → расліны» асноўныя мерапрыемствы па зніжэнню паступлення радыёнулідаў у прадукцыю: а) аптымізацыя аграхімічных паказчыкаў глебы (выкарыстанне калійных угнаенняў, вапнаванне глебы, абмежаванне доз азотных угнаенняў, прымяненне мікраэлементаў); б) падбор культур, якія найменш назапашваюць радыёнукліды.

У звязе «расліны → чалавек» сніжэнне паступлення радыёнуклідаў забяспечаюць: радыяцыйны кантроль прадукцыі; ужыванне тых прадуктаў, якія здольны менш назапашваць радыёнукліды; першасная перапрацоўка прадукцыі перад спажываннем; прамысловая перапрацоўка прадукцыі раслінаводства.

У звязе «расліны → жывёлы» зніжэнне паступлення радыёнуклідаў забяспечвае выкарыстанне кармоў, якія адпавядаюць РДУ у залежнасці ад віда жывёл і іх мэтавага прызначэння, а таксама вырошчванне кармавых культур на глебах з абмежаванай шчыльнасцю забруджвання Cs^{137} і Str^{90} .

У звязе «жывёлы → чалавек» да асноўных ахоўных мерапрыемстваў адносяць: спецыяльны рэжым кармлення; выкарыстанне мінеральных дабавак, вітамінаў і ферацын-утрымліваючых прэпаратаў; радыяцыйны кантроль прадукцыі; выбар мясных прадуктаў з найменшым назапашваннем радыёнуклідаў; першасная перапрацоўка прадукцыі жывёлагадоўлі і яе перапрацоўка ў хатніх умовах; прамысловая перапрацоўка малака і мяса, спецыяльная ачыстка малака.